

A vízgyűjtő-gazdálkodási tervezés ütemterve és munkaprogramja 2006 - 2009

Bevezetés

„A vízgyűjtő-gazdálkodási tervezés ütemterve és munkaprogramja 2006-2009” című, dokumentumot, tervezet formában 2006. december 21-én tette közzé a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium. Ez a munkaanyagnak tekintett dokumentum képezte a társadalmi konzultáció alapját a Víz Keretirányelv hazai megvalósításának aktuális fázisában. A konzultáció – meghosszabbított határidővel – 2007. július 10-éig tartott, eredményeként kialakult az a munkaprogram, melynek alapján a magyarországi vízgyűjtő-gazdálkodási tervezés folyamata a következő években végbemehet, és amelyet jelen dokumentum tartalmaz.

A Víz Keretirányelv

Az élővizek használata életünk egyik legfontosabb, ugyanakkor költségekkel is járó eleme. A folyók, patakok, tavak vize, a földtani képződményekben tárolt víz nem csak természeti, hanem társadalmi, gazdasági értékeket is hordoz, jövedelemszerzési és költségmegtakarítási lehetőségeket kínál az embereknek. Ez az erőforrás azonban nem áll korlátlanul a rendelkezésünkre. Ahhoz, hogy a jövőben is mindenkinek jusson tiszta ivóvíz, vagy tájaink meghatározó elemei maradhassanak a folyók és tavak, erőfeszítéseket kell tennünk a felszíni és felszín alatti vizek megóvásáért, állapotuk javításáért.

Ez a felismerés vezetett az Európai Unióban a 2000/60/EK számú irányelv megalkotásához, mely a vízvédelmi politika terén a közösségi fellépés kereteinek meghatározásáról szól, és amely a hétköznapi gyakorlatban [Víz Keretirányelv](#) (rövidítve VKI) néven vált közzismertté. A VKI hazai jogrendbe ültetése 2003-2004 folyamán megtörtént, a vonatkozó jogszabályok listáját lásd az *1. mellékletben*.

A Keretirányelv nevéből fakadóan „keretet” kíván biztosítani a Közösség édesvízzel kapcsolatos szabályozásának, lefektetve egy új vízügyi politika alapjait, azzal a céllal, hogy az európai vizek jó állapotot¹ érjenek el 2015-re. Ennek az általános célkitűzésnek az elemei a következők:

- a vizekkel kapcsolatban lévő (a vízi és a vízi ökoszisztémáktól közvetlenül függő szárazföldi) ökoszisztémák védelme, állapotuk javítása,
- a hasznosítható vízkészletek hosszú távú védelmére alapozott fenntartható vízhasználat elősegítése,
- a szennyezőanyagok kibocsátásának (emissziójának) csökkentésével a vízminőség javítása,
- a felszín alatti vizek szennyezésének fokozatos csökkentése, és további szennyezésük megakadályozása,
- az árvizek és aszályok hatásának mérséklése.

¹ „Jó állapot” szempontjából felszíni vizeknél a víz *ökológiai és kémiai állapota*, felszín alatti vizek esetén a *menyiségi és kémiai állapot* és a végső megítélésben a rosszabbik számít.

A Keretirányelv szerint a „jó állapot” nemcsak a víz tisztaságát jelenti, hanem a vízhez kötődő élőhelyek minél természetesebb állapotát, illetve a megfelelő vízmennyiséget is. A jó ökológiai állapot eléréséhez szükséges intézkedéseket azonban össze kell hangolni az árvízi vagy belvízi védekezéssel, a településfejlesztési elképzelésekkel, legyen szó szennyvízkezelésről, az ivóvíz kérdéséről, vagy a vízi közlekedés esetleges fejlesztési elképzeléseiről. A különböző tervek összehangolását csak úgy lehet elérni, ha az önkormányzatok, a területen működő különböző érdekcsoportok (ipari, mezőgazdasági és egyéb vízhasználók, természetvédő szervezetek, stb.) is részt vesznek az intézkedések tervezési folyamatában.

Kötelezettségek

A Víz Keretirányelv különböző határidőkre és tartalommal feladatokat és jelentési kötelezettségeket ír elő a tagországok számára (lásd 2. *melléklet*). Az első jelentést Magyarország 2004. júniusban a 3. cikkely előírásainak megfelelően nyújtotta be az Európai Bizottság számára ([1. Nemzeti Jelentés](#)). Ez tartalmazta Magyarországnak a Duna-vízgyűjtőkerületen belüli meghatározását, térképi bemutatását, a hatáskörrel rendelkező hatóság (KvVM) megnevezését, illetékességének meghatározását, a KvVM keretirányelvhez kapcsolódó felelősségi köreinek listáját és a nemzetközi kapcsolatok leírását.

A második jelentés az ország területén található víztestek² jellemzéséről, a vizeket érő hatások elemzéséről, a vízhasználatok gazdaságossági szempontú értékeléséről és a védett területek listájának elkészítéséről szólt a VKI 5. cikke szerint ([2. Nemzeti Jelentés](#)). Ezt hazánk szakemberei az Európai Közösség Víz Igazgatói által elfogadott elvek alapján készítették el és nyújtották be a 2005. március 22-i határidőre. Ezt követően egy közérthető nyelven fogalmazott [népszerűsítő kiadvány](#) készült 2000 példányban, mely bemutatja a VKI célját, fogalmait, végrehajtásának helyzetét Magyarországon és a Duna-vízgyűjtőkerületben egyaránt.

A harmadik jelentés azokról a monitoring programokról számolt be, melyeket a felszíni és a felszín alatti vizek állapotának áttekintésére kellett elindítani, a VKI 8. cikkének megfelelően 2006. december 22-ig ([3. Nemzeti Jelentés](#) 2007. április). A legtöbb tagországhoz hasonlóan Magyarország is rendelkezik több évtizede működő monitoring rendszerekkel, így a VKI által igényelt hazai programok kialakítása ezek figyelembe vételével történt. A jelentések és mellékleteik, valamint számos háttérdokumentum megtalálható a Víz Keretirányelv magyar honlapján, www.euvki.hu címen.

Vízgyűjtő-gazdálkodási tervek készítése

A VKI, illetve a vízgyűjtő-gazdálkodás egyes szabályairól szóló (221/2004 (VII. 21.) sz. Kormányrendelet előírja, hogy 2009. december 22-éig vízgyűjtő-gazdálkodási tervet kell készíteni Magyarország teljes területére (OVGT). A tervezés alapját a vízgyűjtőkerület képezi Magyarország teljes területe a Duna-medencébe esik, így ellentétben a legtöbb országgal csak

² „*Felszíni víztest*” a felszíni víznek olyan különálló és jelentős eleme, mint például egy tó, egy tározó, egy vízfolyás, folyó vagy ezek része. A víztestek egyben az állapot javítására irányuló intézkedések egységei is.

„*Felszín alatti víztest*” a felszín alatti víznek egy víztartón, vagy víztartókon belül lehatárolható része.

egy vízgyűjtőkerület vízgyűjtő-gazdálkodási tervében érdekelt. Ennek kialakításában szoros együttműködés szükséges a többi érintett országgal .

A Duna esetében – a feladat összetettsége miatt – a vízgyűjtő-gazdálkodási terv (VGT) két részben készül el. Az „A” rész a vízgyűjtőkerület egészére vonatkozó átfogó jellegű információkat tartalmazza. A munka koordinálását a Duna Védelmi Egyezmény Nemzetközi Bizottsága végzi (lásd *3. melléklet*), míg a „B” rész a (többi érintett országhoz hasonlóan) Magyarország részletes terve.

A hivatkozott kormányrendelet előírja, hogy a VGT tartalmazza a vízgyűjtők jellemzőinek és a környezeti célkitűzések összefoglalását, valamint a vizek jó állapotának elérése érdekében – a Nemzeti Környezetvédelmi Programmal összhangban – megvalósítandó beavatkozásokat. A vízgyűjtő-gazdálkodási terv elsősorban azoknak a szabályozásoknak és intézkedési programoknak az összefoglalása, amelyek együttesen biztosítják, hogy az ennek alapján végrehajtott beavatkozások hatására a környezeti célkitűzések elérhetőek legyenek. A VGT egy sajátos terv, mely a környezeti célkitűzések és társadalmi igények összehangolása mellett tartalmazza a megvalósíthatóság (költségek, finanszírozhatóság, társadalmi támogatottság, stb.) elemzését is, de nem jelenti a beavatkozások konkrét, kiviteli terv szintű részletes kimunkálását.

A vízgyűjtő-gazdálkodási terv ütemterve és munkaprogramja

A vízgyűjtő-gazdálkodási terv tartalmazni fogja a vizek jó állapotának elérése érdekében tett és teendő intézkedéseket, intézkedési programokat, a vizek állapotának jellemzéséhez szükséges monitoring programmal együtt. A terv ugyancsak elemzi a beavatkozások hatásait a vizek mennyiségi, minőségi és ökológiai állapotára. A hazai vízgyűjtő-gazdálkodási terv az ország egész területére, ezen belül a Duna-közvetlen, a Dráva, a Tisza és a Balaton részvízgyűjtőkre készül. Az állam a fenti feladatok végrehajtásának felelőssévé a KvVM-et jelölte ki, amely a tervek készítés koordinációját és a tervek összeállítását

- működési területükön a KÖVIZIG-ekre,
- a négy részvízgyűjtőn a kijelölt KÖVIZIG-ekre (Duna: Észak-magyarországi KÖVIZIG, Tisza: Közép-Tisza vidéki KÖVIZIG, Dráva: Dél-dunántúli KÖVIZIG, Balaton: Közép-dunántúli KÖVIZIG)
- országos szinten a VKKI-ra bízta.

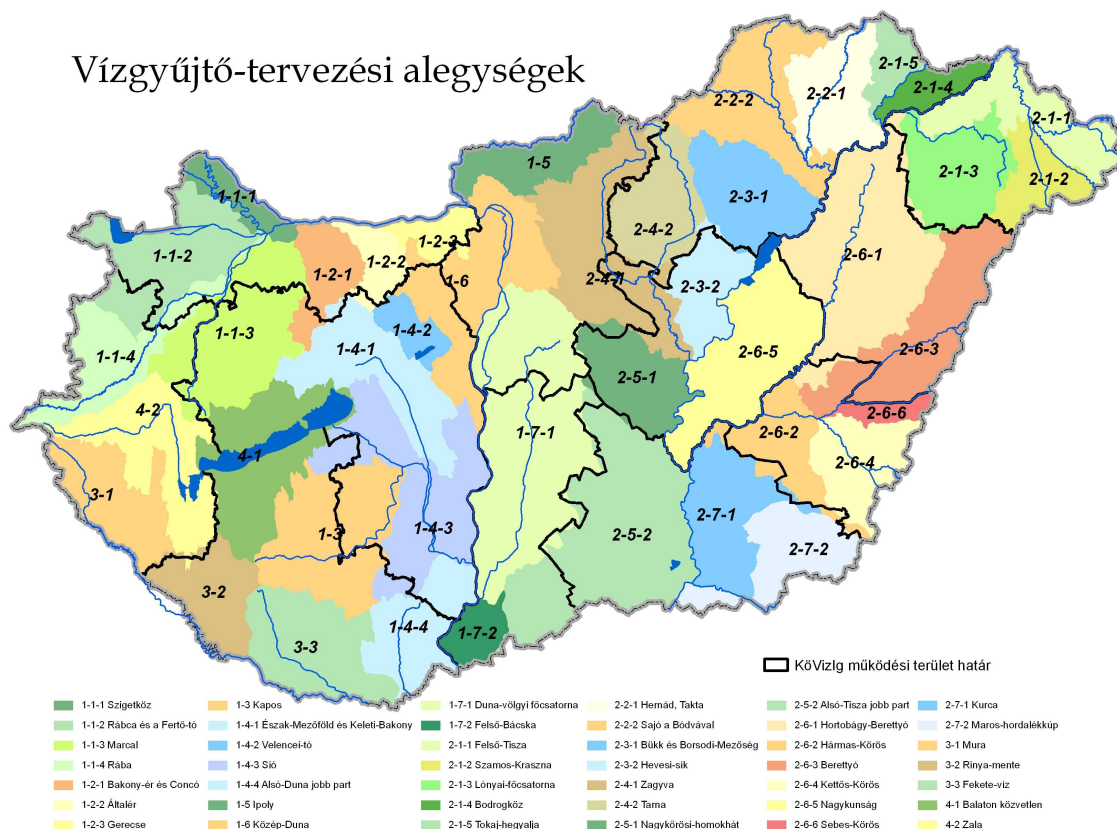
A részvízgyűjtőket gyakorlati okokból, továbbá a társadalom hatékonyabb bevonása érdekében a környezetvédelmi és vízügyi igazgatóságok javaslata alapján 42 tervezési alegységre osztjuk (*1. ábra*). A vizek jó állapotának elérése érdekében a tervezés valamennyi szintjén szükséges az érintett társadalmi csoportok bevonása a tervezési folyamatba.

A vízgyűjtő-gazdálkodási terv részletezettsége

Víztestek, ill. víztest csoportok szintje

A VGT célja az, hogy a felszíni vizek esetén a jó ökológiai és kémiai állapotot, a felszín alatti vizek esetén a pedig a jó mennyiségi és kémiai állapotot érjük el. A feladatokat tehát a víztestek szintjén kell a legnagyobb részletességgel meghatározni és végrehajtani. A 2. Nemzeti Jelentés 1026 felszíni és 108 felszín alatti víztestet azonosított Magyarországon, A víztestek meghatározására a jelenleg folyó állapotértékelés „visszahat”, ezért végleges szám a tervezés során alakul majd ki.

Vízgyűjtő-tervezési alegységek

1. ábra Vízgyűjtő-gazdálkodási tervezési alegységek a KÖVIZIG határokkal

Tervezési alegységek szintje

A 42 tervezési alegységen az egyes víztestekre megfogalmazott intézkedésekre alapozva, az alegység vízgazdálkodási és vízi környezeti állapotának részletes bemutatásával kell az intézkedések megvalósításának ütemezését elkészíteni a helyi társadalmi egyeztetések eredményeinek beépítésével együtt.

A négy részvízgyűjtő szintje

Ezen a szinten fontos a régiók szerepe, például, hogy a Regionális Operatív Programokból finanszírozható intézkedéseket támogassák. Itt kell bemutatni a régiók közötti különbségeket és az elmaradt intézkedések összesített hatásait. A részletességnek a társadalmi kommunikációt és az országos terv összeállítását kell szolgálnia.

A VGT országos szintje

Országos szinten a VGT részletezettsége az Európai Bizottság követelményeihez kell, hogy igazodjon. Folyamatban van egy a nemzeti jelentések tartalmi követelményeit megfogalmazó dokumentum elkészítése, amely egyúttal a részletezettséget is meg fogja határozni.

Határidők és feladatok

2006. december 22. A monitoring programok meghatározása és működtetésének megkezdése

A VKI célkitűzésének elérése érdekében a tagállamoknak gondoskodniuk kell a felszíni és felszín alatti vizek állapotának megfigyeléséhez olyan programok kidolgozásáról (monitoring) amelyek segítségével a vizek állapota összehangolt és átfogó módon áttekinthető. A vizek állapotának megfigyelésére szolgáló monitoring program beindításáról Magyarország a VKI-ban előírtaknak megfelelően jelentésben számolt be az Európai Bizottságnak.

Felszíni vizek monitoringja

A felszíni vizes monitoring rendszer hosszú múltra tekint vissza Magyarországon (mennyiségi tekintetben 130, minőségiben 40 évre). A vizek állapotának értékelése azonban főleg a fizikai-kémiai paraméterek vizsgálatán alapult. A múltban az oxigén- és tápanyagháztartás, a mikrobiológiai és mikroszennyezők valamint az egyéb paraméterek vizsgálata folyt országos, regionális és lokális monitoring rendszerek keretében.

Egy adott élőhely ökológiai állapota (mely fizikai-kémiai, hidromorfológiai és biológiai elemei egymásra hatásának eredményeként alakul ki) alkalmas az emberi beavatkozások mértékének megfigyelésére. Ennek megfelelően a Víz Keretirányelv a felszíni vizek állapotértékeléséhez egy ökológiai monitoring rendszer működtetését írja elő.

A VKI a monitoring céljától függően háromszintű monitoring rendszert különböztet meg:

- *feltáró monitoring* a vizek állapotának átfogó áttekintése és a hosszú távú természetes és emberi hatások nyomon követése céljára,
- *működési (operatív) monitoring* a jó állapot elérése érdekében hozott intézkedési programok hatékonyságának ellenőrzése céljából és
- *vizsgálati monitoring* az ismeretlen hatások, haváriák kivizsgálására.

A korábbi hazai monitoring rendszerhez képest a Keretirányelv teljesen új elemként határozza meg a bevonatlakó algák, a vízi növények és a halak monitorozását, valamint a veszélyes anyagok körében 33 vegyület illetve vegyület csoport rendszeres vizsgálatát. A növényi planktonok és a fenéklakó gerinctelenek vizsgálata már korábban is beépült a magyar monitoring rendszerbe, de módszertani követelmények miatt ezek vizsgálata a VKI keretében teljesen újnak tekinthető a korábbi gyakorlathoz képest.

A Víz Keretirányelv alapvető követelményként írja elő az adatok megfelelőségét és pontosságát. A biológiai vizsgálatok módszertanának tehát a reprezentatív mintavételtől a fajszintű meghatározásig kell terjednie. Az ökológiai minősítési rendszer típus-specifikus, ötosztályos skálán alapul.

Az Európai Közösség egyik nagyon fontos célkitűzése, a veszélyes kémiai anyagok gyártásának, forgalmazásának és felhasználásának visszaszorítása – illetve bizonyos esetekben minimálisra csökkentése – és így a környezetbe jutásuk megakadályozása. A VKI célja, hogy hozzájáruljon ehhez a folyamathoz a veszélyes anyagok vízbe történő kibocsátásának fokozatos csökkentésével. A veszélyes anyagok minősítése két osztályba sorolás alapján történik, aszerint, hogy a mért koncentráció meghaladja-e vagy sem a környezeti határértéket.

Fontos megjegyezni, hogy a Víz Keretirányelv végrehajtása egy iteratív folyamat, ahogy az adatok, információk mennyisége növekszik és minősége is javul, a módszertan és a minősítési rendszer is fejlődni fog. A mintavételi helyek száma a feltáró monitoringban 143 hely, a működési (operatív) monitoringban mintegy 350 hely.

Felszín alatti vizek monitoringja

A VKI a felszín alatti vizek esetében a víztestek *kémiai és a mennyiségi* állapota, és az abban bekövetkező változások megfigyelése, nyomon követése céljából írja elő monitoring programok kidolgozását és működtetését.

A VKI előírásainak megfelelő monitoring programok kidolgozása során az előbbieken ismertetett útmutatásokon, előírásokon túl figyelembe vételre kerültek a részletesebb iránymutatást tartalmazó, EU által készített „Felszín alatti víz monitoring útmutató”, ill. a kémiai monitoring tervezésénél az időközben megjelent, a felszín alatti víz védelméről szóló irányelv, valamint a nitrát irányelv vonatkozó előírásai is.

A felszín alatti vizek Magyarországon kitüntetett szerepet töltenek be, melyet a VKI monitoring pontok viszonylag nagy sűrűsége tükröz. A hálózat a már meglévő, állami üzemeltetésű kutakra és forrásokra épül, melyet a környezethasználók által működtetett pontok (pl.: vízművek, öntözőkutat) egészítenek ki.

A meglévő hálózatból történő válogatás során figyelembe vett fő szempont a reprezentatív, felszín alatti vizeink mennyiségi és minőségi állapotáról reális képet nyújtó pontok kijelölése volt. A monitoring pontok típusa, a különböző természetes adottságok és emberi hatások alapján összesen hat, két mennyiségi és négy minőségi program került kidolgozásra.

A mennyiségi monitoring célja a felszín alatti víz szintjében bekövetkező változások nyomon követése, valamint adatok biztosítása a vízmérleg és a szárazföldi ökoszisztémák állapotának meghatározásához, és a határon átáramló víz irányának és mennyiségének becsléséhez. A mennyiségi monitoring két programból áll, melyek keretében a vízszint, ill. a vízhozam mérése történik. A mennyiségi monitoringba 1770 pont (ebből 1516 állami) üzemeltetésű pont tartozik.

Vízminőség szempontjából a felszín közeli rétegeket éri elsősorban az emberi tevékenységek hatása, ezért itt fordulnak elő - különböző mértékben – szennyezett vizek, míg mélyebben a vizek általában mentesek a szennyeződéstől (miután a mélység növekedésével a szennyezés lehatolásának valószínűsége csökken). Ennek megfelelően a monitoring pontok sűrűsége, ill. a mintavételi gyakoriság a mélység növekedésével csökken.

Paraméterek tekintetében 2007-ben a VKI által kötelezően előírt minimum program, ill. az ún. rutin paraméterek mérése (pH, vezetőképesség, oxigéntartalom, nitrát, ammonium, nátrium, kálium, kalcium, magnézium, hidrogénkarbonát, klorid, szulfát) történt. 2008-tól mindazon további paraméter mérése is a programba kerül, melyeket a felszín alatti víz védelméről szóló új irányelv ír elő, ill. amelyeket korábbi felmérések során már kimutattak az adott területen: Így pl. mezőgazdasági területeken peszticidek, ipari területeken tri- és tetraklóretilén és nehézfémek mérésére kerülhet sor. A mérési gyakoriság a víztest sérülékenységtől függően minimálisan évi 1 és 2 mérés között változik, de a talajvizek esetében négy mérés lenne az optimális.

A kémiai monitoring négy programból, 1742 helyszínen összesen 1988 pontból áll. A hideg víztestek felszín közeli rétegeinek megfigyelése a vízföldtani jellemzők, a területhasználat és a szennyezési potenciál alapján meghatározott típusterületeken végzett mérésekkel történik. Ezen belül a várhatóan előforduló, és ezért megfigyelésre kerülő szennyezőanyagok

szempontjából elkülönülnek az erdő- és mezőgazdasági jellegű külterületek, ill. a beépített, és ipari területek. Külön program szolgál az ivóvízellátás szempontjából lényeges hideg víztestek mélyebb, nem sérülékeny részeinek és a termálvíztesteknek a megfigyelésére.

A nitrát irányelv a vizek mezőgazdasági eredetű nitrát szennyezésének figyelését írja elő. Kihasnálva a VKI és a lehetőségeket az előírt monitoring rendszerek működtetésének összehangolására a megtervezett VKI monitoring egyben teljesíti a nitrát irányelv követelményeit is.

A határokkal osztott víztestek esetében a szomszédos országokkal a határvízi egyezmények keretében adatcserére kijelölt kutak a VKI monitoring részét képezik. Ezen felül a jelen monitoring rendszer pontjai a Duna Védelmi Egyezményhez kapcsolódóan a Duna medence szinten kijelölt, jelentős, határokkal osztott felszín alatti víztestek monitoringját is biztosítják.

2006. december 22. A vízgyűjtő-gazdálkodási tervezés ütemtervének és munkaprogramjának nyilvánosságra hozatala

A magyar VGT ütemterv és munkaprogram 2006. december 21-én került a KvVM – mint a VKI szerinti hatáskörrel rendelkező hatóság – honlapjára (www.kvvm.hu) és ezt követően több más honlapon is elérhetővé vált (www.euarki.hu, www.vizeink.hu). Nyomtatott formában először a Környezetvédelmi és Vízügyi Értesítő 2007. januári számában, a KvVM Víz Keretirányelv Főosztályának közleménye formájában jelent meg az ütemterv, majd a KvVM kiadott egy ábrával, képekkel illusztrált változatot 3000 példányban, melyet számos csatornán keresztül terjesztett (KvVM területi szervek, MHT, MTA, egyetemek, főiskolák, szakmai és civil szervezetek, társmínisztériumok, stb.). A zöld szervezetek 2007. márciusi országos találkozóján a WWF Magyarország közvetítésével közel 400 szervezethez jutott el a kiadvány. Az elektronikus változatra több mint 2000 címre küldött e-mail hívta fel a figyelmet az NFÜ, az ÖTM és a VKI II. fázis projekt³ segítségével.

2007. I. félév A vízgyűjtő-gazdálkodási terv ütemtervének és munkaprogramjának társadalmi vitája

A Víz Keretirányelvben kitűzött célok eléréséhez, és így a vízgyűjtő-gazdálkodási tervek elkészítéséhez is, a szakemberek, a kidolgozásban érintett szervezetek, a végrehajtásért felelős különböző kormányzati szervek és a társadalom széles rétegeinek szoros együttműködésére van szükség. A vízgyűjtő-gazdálkodási tervezést össze kell hangolni minden vízgazdálkodási, illetve a vízgazdálkodással kölcsönhatásban lévő tervezéssel. Ebben is jelentős szerepet kell vállalnia a társadalomnak. Biztosítani kell a VKI-ban előírt környezeti célkitűzések elérését, de ugyanakkor ezeket össze kell hangolni a vízgazdálkodással kapcsolatos szociális és gazdasági igényekkel is.

A társadalom bevonásának folyamata csak akkor éri el célját, ha a rendelkezésre álló idő elégséges az érdemi konzultációhoz. Ezért a vízgyűjtő-gazdálkodási tervezés folyamatában legalább hat hónapot kell biztosítani arra, hogy az egyes fázisokban elkészült dokumentumok (a VGT ütemterve és munkaprogramja; a jelentős vízgazdálkodási problémák; és a VGT tervezete) megismerhetők és írásban véleményezhetők legyenek (lásd további határidők ezekkel kapcsolatban). A VKI II. fázis projekt keretében kidolgozott hazai [társadalom bevonási stratégia](#) a projekt honlapján olvasható.

³ A Víz Keretirányelv végrehajtásának elősegítése II. fázis (2004-016-689-02-03) – Átmeneti Támogatás. A projekt eredményei a www.vkiprojekt.hu honlapról letölthetők.

A Víz Keretirányelv és a 221/2004 (VII.28.) Korm. rendelet előírásainak megfelelően 2007. első félévében zajlott le a vízgyűjtő-gazdálkodási tervezés (VGT) ütemtervéről és munkaprogramjáról szóló társadalmi konzultáció. A nyilvánosságra hozott konzultációs dokumentum szerint 2007. június 30-ig lehetett írásos véleményeket továbbítani a Vízügyi Központ és Közgyűjtemények (illetve április 1-től a jogutód Vízügyi és Környezetvédelmi Központi Igazgatóság) címére írásban, vagy elektronikus formában.

A rendelkezésre álló időszak alatt egyénektől és szervezetektől érkeztek hozzászólások. Több Területi Vízgazdálkodási Tanács, az MTA Vízgazdálkodás-tudományi Bizottsága, a Víz Keretirányelv Stratégiai Koordinációs Tárcaközi Bizottság és a Vízgazdálkodási Társulatok Országos Szövetsége is napirendre tűzte az ütemterv megvitatását és alakított ki véleményt róla. A több száz tag részvételével zajló zöld szervezetek 2007. márciusi országos találkozásán külön napirendi pont foglalkozott az ütemtervvel.

Szóbeli véleményezési folyamatra a Magyar Hidrológiai Társaság 2007. évi Vándorgyűlésén került sor július 5-én. Annak érdekében, hogy a jelentős szakmai szereplőket felsorakoztató Vándorgyűlésen kialakuló vélemény is figyelembe vehető legyen, a KvVM a határidőt július 10-ig meghosszabbította. Így összesen mintegy 200 nap állt rendelkezésre a vélemények kifejtésére. Ennek során összesen 62 írásbeli észrevétel érkezett, különböző szervezetektől, bizottságoktól, érdekcsoportoktól és egyénektől. Az egyes csoportok mögötti tagságot is figyelembe véve több ezer érdekelt akarata tükröződik a véleményekben.

A vélemények elsősorban, de nem kizárólagosan a konzultációs dokumentumban megfogalmazott kérdésekre irányultak, melyekben a VGT társadalmi kontrollját biztosító, különböző szintű tanácsok javasolt feladatköre és összetétele szerepelt. A javaslat figyelembe vette a működő testületeket, és arra törekedett, hogy a kormányzati szervek mellett a civil és szakmai szervezetek, a gazdasági és tudományos élet képviselőin keresztül a társadalmi részvétel reprezentatív és kiegyensúlyozott formában valósuljon meg.

A konzultáció alatt felértékelődött a 12 Területi Vízgazdálkodási Tanács szerepe, különösen a négy részvízgyűjtő koordinálásáért felelős székhelyeken (Duna – Győr, Tisza – Szolnok, Dráva – Pécs és Balaton – Székesfehérvár) működő tanácsoké. A TVT-k fontos szerepet töltenek be a regionális vízgazdálkodási tervek véleményezésében, azonban létrehozásuk idején 1998-ban még nem volt érvényben az EU Víz Keretirányelve, ezért feladataik közé nem került be vonatkozó előírás. Másrészt mai összetételükkel nem képviselik az érdekeltek teljes spektrumát a VKI szellemiségével összhangban. Országos szinten ugyanez a helyzet a VKSKTB esetén. További probléma, hogy jelenleg nem működik a vízgyűjtő-gazdálkodási tervezés részvízgyűjtő szintjén semmilyen testület, mely az érdekeltek álláspontját érvényesíteni tudná, jóllehet a részvízgyűjtők a Duna vízgyűjtőkerület jelentési szintjei is egyben.

A több mint féléves folyamat során körvonalazódott, hogy a továbbiakban milyen szervezeti keretek között biztosítható a társadalom részvétele a vízgyűjtő-gazdálkodási tervek kidolgozása során, röviden a „nyílt tervezés”, a tervekészítés különböző szintjein (országos, részvízgyűjtő, tervezési alegység).

2007. II. félév A társadalmi vita eredményeinek feldolgozása, a vízgyűjtő-gazdálkodási terv ütemterv és program véglegesítése

A társadalmi vita eredményeként az eredeti javaslattól némileg eltérő, de annak alap gondolatát tükröző a következőkben bemutatott tanácsok felállítására kerül sor.

Országos szint

A Vízgazdálkodási Keretirányelv Stratégiai Koordinációs Tárcaközi Bizottság helyébe az Országos Vízgazdálkodási Tanács (OVT) lép. Feladata az alábbi:

- a területi vízgazdálkodási tanácsok tevékenységének koordinálása;
- a vízgyűjtő-gazdálkodási tervezés folyamatának figyelemmel kísérése (pl. közbenső anyagok véleményezése);
- a vízgyűjtő-gazdálkodási terv végleges változatának értékelése és javaslatok a terv kijavítására és kiegészítésére;
- a vízgyűjtő-gazdálkodási tervezés problémáinak tudatosítása, beépítése a fejlesztési tervezésekbe (pl. Új Magyarország Fejlesztési Terv, operatív programok, EU közlekedéspolitikája, EU közös mezőgazdasági politikája).

Az OVT teljes létszáma 31 fő. Titkársági feladatait a KvVM illetékes főosztálya látja el. Elnöke a mindenkori vízügyi szakállamtitkár.

Tagsági összetétele az alábbiak szerint alakul:

- a tervekészítés koordinációjáért országosan, illetve részvízgyűjtő-területen felelős szervezetek (Vízügyi és Környezetvédelmi Központi Igazgatóság, Észak-dunántúli, Közép-dunántúli, Dél-dunántúli és a Közép-Tisza-vidéki Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság) egy-egy képviselője (5 fő);
- 25 fő tekintetében a következő:
 - 40% az államigazgatás képviselőiben (a jelenlegi VKSKTB legfontosabb tagjai, fejlesztési tervekért felelős országos hatáskörű szervezetek, önkormányzatok képviselői, 10 fő),
 - 20% a társadalmi szervezetek képviselői (5 fő),
 - 20% gazdasági szereplők, vízhasználók képviselői (5 fő) és
 - 20% a tudományos-szakmai terület képviselői (5 fő).

Fontos megjegyezni, hogy a Vízgazdálkodási Keretirányelv Stratégiai Koordináció Tárcaközi Bizottság egyetértett a javaslattal, hogy helyébe az Országos Vízgazdálkodási Tanács lépjen, a fentebb javasolt összetételi arányokkal az egyes szektorok képviselőit illetően.

Részvízgyűjtő szint

A Duna, Tisza, Dráva és a Balaton részvízgyűjtő szinten a társadalom vízgyűjtő-gazdálkodási tervezésbe történő bevonásával kapcsolatos feladatokat négy Részvízgyűjtő Vízgazdálkodási Tanács (RVT) látja el. Az RVT-ket a részvízgyűjtő tervéért felelős KÖVIZIG-ek hozzák létre. A négy RVT

- véleményezi a vízi környezetvédelem fő prioritásait;
- koordinálja a részvízgyűjtőhöz tartozó TVT-k között a társadalmi részvétel biztosításával járó feladatok ellátását és a konzultációt ;
- elősegíti az országos és a területi szintek közötti kommunikációt;
- a társadalom bevonása eredményeinek feldolgozása után a lefolytatja a terv végső társadalmi véleményezését, majd továbbítja az OVT-hez.

Az RVT tagja:

- a részvízgyűjtőn működési területtel rendelkező TVT-k által delegált 1-1 fő

- meghatározott, illetékes államigazgatási szervek, illetve az RVT működési területén lévő helyi önkormányzatok által delegált 6 fő,
- a működési területen tevékenységet folytató civil szervezetek által delegált 3 fő,
- a működési területen tevékenységet folytató ipari, mezőgazdasági és egyéb vízhasználók által delegált 3 fő,
- a működési területen tevékenységet folytató szakmai – tudományos szervezetek által delegált 3 fő.

Az eltérő méretek miatt az RVT-k létszáma is eltérő (Duna: 21 fő, Tisza: 23 fő, Dráva: 18 fő, Balaton: 17 fő).

Területi szint

Területi vízgazdálkodási tanácsok (TVT-k) jelenleg is működnek a KÖVIZIG-ek működési területével megegyezően. A konzultáció nyomán kialakult, hogy a TVT a társadalom vízgyűjtő-gazdálkodási tervezésbe történő bevonásával kapcsolatos feladatok ellátására kötelező jelleggel hozzon létre albizottságot. A létrehozandó albizottság 15 tagból áll, melyből 6 főt államigazgatási szervek, illetve helyi önkormányzatok, 3 főt a működési területen tevékenységet folytató civil szervezetek, 3 főt a működési területen tevékenységet folytató ipari, mezőgazdasági és egyéb vízhasználók, 3 főt a működési területen tevékenységet folytató szakmai-tudományos szervezetek delegálnak.

A szükséges jogszabály-módosítás

A vízgazdálkodási tanácsokkal kapcsolatos jogszabály-módosítás jelenleg folyamatban van. Ennek lefolyásától függően 2008-ban alakulhatnak meg az országos és a részvízgyűjtő szintű tanácsok. Tekintve, hogy a jelenleg hatályos 5/1998 (III.11.) KHVM rendelet alapján is létrehozható TVT albizottság, területi szinten – a végleges jogszabályi rendezés előtt is – folytatható a társadalom bevonás eltervezett folyamata. Ebben az esetben a 2007. I. félévi konzultációban kialakult, fent ismertetett összetételi arányokat már célszerű figyelembe venni.

2007. december 22. Figyelembe véve a természetvédelmi és környezetvédelmi szempontokat a feltárt jelentős vízgazdálkodási problémák és megoldandó feladatok összefoglalása és nyilvánosságra hozatala

A VKI szerint a vízgyűjtőn azonosított **jelentős vízgazdálkodási kérdéseket** (röviden JVK-k) közzé kell tenni 2007. december 22-ig és legalább hathónapos konzultációs periódust kell biztosítani azok megvitatására. A jelentős vízgazdálkodási kérdések közé a VKI környezeti célkitűzésének elérését befolyásoló társadalmi-gazdasági hatások/igények/viszonyok/akadályozó tényezők ill. dilemmák tartoznak, melyek kiegészítő intézkedéseket/megfontolásokat igényelnek a 2015-ös határidő teljesítéséhez. A JVK mindig reál kérdés/folyamat stb. azaz nem ide értendők a költségvetési, szabályozási kérdések/folyamatok.

A konzultáció alapját egy országos, négy részvízgyűjtő és 42 tervezési alegység szintű dokumentum képezi. Az országos és a négy részvízgyűjtőre vonatkozó nyilvános anyag 2007. december 22-én felkerül a www.kvvm.hu és a www.euvki.hu honlapokra.

A 42 tervezési alegységre vonatkozó, kimondottan a társadalmi konzultációra szánt közérthető dokumentumokat a KÖVIZIG-ek január 31-ig készítik el és hozzák nyilvánosságra honlapjukon. Ezek megvitatásával zajlik majd a társadalom helyi szintű bevonása.

2008. I. félév A feltárt jelentős vízgazdálkodási kérdések / problémák és megoldandó feladatok társadalmi vitája tervezési alegységenként

2008. első félévében a természet- és környezetvédelmi szempontból jelentős vízgazdálkodási kérdések/problémák megvitatása a cél. A konzultációs jelentések írásbeli véleményezési lehetőségén felül, szóbeli konzultációkat, ún. vitafórumokat kell szervezni az érdekcsoportok és a lakosság számára. Szükség esetén bizonyos érdekeltekkel akár szűkebb körű megbeszéléseket is célszerű tartani. Egy tervezési alegységen a terület méretétől és a megvitatandó problémák jellegétől függően több fórumot is szükséges lehet szervezni.

A konzultációhoz szükséges módszereket és kipróbált eszközöket, a VKI II. fázis projekt felső-tiszai mintaterületén végzett társadalom bevonásról szóló összefoglaló esettanulmány mutatja be részletesen. A projekt zárójelentésében megtalálható a területen lefolytatott konzultációra kidolgozott anyagok, kérdőívek, szakmai táblázatok, stb. Ajánlott az esettanulmány és a csatolt függelék tanulmányozása, mielőtt a KÖVIZIG-ek hozzákezdnek a vízgazdálkodási problémák konzultációjának megtervezéséhez.

2008. június 30. A jellemzések felülvizsgálata, a felszíni víztestek besorolása az ötosztályos biológiai és a kétosztályos kémiai rendszer alapján, minősítés – kockázatos víztestek azonosítása. Az erősen módosított víztestek végleges meghatározása

Ez a minősítés a jelenlegi állapotra vonatkozik. A minősítésnek, ahol lehet, a *víztestekre vonatkozó* adatokon kell alapulnia. Ahol ez nem lehetséges, analógia, illetve közvetett információk alapján kell minősíteni. Ez utóbbi azt jelenti, hogy felszíni vizek esetén biológiai adatok helyett kémiai vagy hidromorfológiai adatok, illetve terhelések alapján; felszín alatti vizek esetén pedig a felszín alatti vizektől függő ökoszisztémák helyett a becsült hasznosítható vízkészlet és a vízkivételek összehasonlításán, illetve ugyancsak terhelések alapján történik a minősítés.

A hazai típus-specifikus biológiai minősítő rendszer 2006-ra elkészült (bár ez a makrogerinctelenek vonatkozásában nem teljes). Az ECOSURV felmérés eredményei, valamint a 2007. évi biológiai monitoring adatai alapján az érintett víztestek biológiai minősítését a hazai minősítő rendszerrel újra el kell végezni.

A felszín alatti vizek kémiai állapotának minősítésére vonatkozó szabályokat – az eredeti menetrendhez képest három éves késéssel – csak 2006. decemberében fogadta el az Európai Parlament. (2006/118/EK) A tagállamoknak 2009-re kell végrehajtaniuk az előírásokhoz történő jogközelítést, és megállapítaniuk a szennyezőanyagokra vonatkozó küszöbértékeket. Ezekhez az értékekhez viszonyítva kell minősíteniük a víztestek állapotát, és meghatározni az intézkedéseket. Az irányelv megjelenésének késése miatt a felszín alatti vizek jó kémiai állapota érdekében szükséges intézkedések meghatározásában feszített tervezési ütemre kell számítani Magyarországon is. Figyelembe kell venni a monitoring által feltárt (akár pontszerű) szennyezéseket, és az intézkedések meghatározásához egyedi mérlegelést lehetővé tevő módszer alkalmazására lesz szükség.

A víztestek értékelése a jó állapot 2015-re történő elérésének kockázata szempontjából a fenti minősítésen alapul. Eltérés abban a vonatkozásban van, hogy figyelembe lehet venni a már megvalósítási fázisban lévő intézkedések állapotjavító hatását, de a másik oldalon az előre jelzett terhelések és igénybevételek csak később megjelenő hatását is.

A 2. Nemzeti Jelentésben *víztestenként megadott kockázati besorolás*, a fentiek figyelembe vételével, felülvizsgálandó. A minősítés végrehajtása az illetékes KÖVIZIG koordinálásában az érintett KÖVIZIG, KÖTEVIFE és NPI feladata. A felszín alatti víztestek esetében az országos szintű értékelésnek is nagy szerepe van figyelembe véve egyrészt azt, hogy a víztesteket a területi szervek határai elmeszlik, másrészt a szabályozások és útmutatók kidolgozásában mutatkozó EU-s lemaradást.

2008. június 30. Az emberi tevékenység környezeti hatásainak (az ok-okozati kapcsolatoknak) a feltárása

A környezeti célkitűzéseket, de még inkább a jó állapot elérése érdekében hozandó intézkedéseket csakis az *ok-okozati kapcsolatok feltárása* után lehet meghatározni. Az értékelés a víztest-szintű információkra épül, de általában a több víztestet érintő terhelések és igénybevételek miatt az elemzés csak magasabb szinten (a *tervezési alegységek*, esetleg *tervezési részegységek* szintjén) végezhető el.

Ehhez az általánosan előforduló terhelések esetén országos szintű adatbázisok, illetve feldolgozások (becslések) nyújtanak segítséget. Az elemzést bizonyos előre meghatározott csoportosítási rendszer (hierarchia) szerint célszerű végrehajtani, amelynek elemei:

- a *kockázat típusa* (pl. vízfolyás kémiai állapota, vagy felszín alatti víztest mennyiségi állapota);
- a kockázatoságot jelentő *állapot jellemzője* (pl. a vízfolyás magas tápanyagtartalma, vagy a felszín alatti víztest valamely pontján megjelenő süllyedő tendencia);
- a problémát kiváltó *emberi tevékenység* (pl. földhasználat-változások, lefolyás-szabályozás, morfológiai elváltozások, vízkivételek, pontszerű és diffúz szennyezőforrások).

A részletes módszertan és segédeszköz első, a gyakorlatban már használható változata a VKI II. fázis projekt keretében 2007. szeptemberére elkészült.

Az értékelést az illetékes KÖVIZIG koordinálja, a KÖVIZIG, a KÖTEVIFE és az NPI szakemberein kívül egyéb szakértők bevonásával is.

2008. június 30. A környezeti célkitűzések első változatának meghatározása

A környezeti célkitűzéseket (jó ökológiai és kémiai állapot, valamint jó ökológiai potenciál a felszíni víztestek esetében, illetve jó mennyiségi és kémiai állapot a felszín alatti víztestek esetében, vagy ezeknél enyhébb célok) víztestenként kell megadni, ugyanakkor a célkitűzéseket befolyásoló műszaki és közgazdasági feltételek csak a *tervezési részegység* vagy *tervezési alegység* szintjén értelmezhetők.

A környezeti célkitűzések meghatározásában, a technikai szempontokon túl, meghatározó szerepe lesz a frissen megváltozott uniós előírásokhoz történő jogközelítésnek, továbbá a *közgazdasági szempontoknak* és a *társadalom bevonásának*. A munka végrehajtása iteratív jellegű és gyakran csak az intézkedési programok tervezése során véglegesíthető.

Az értékelésnek – amely történhet az azonos problémával érintett víztestek csoportjára összevontan – tartalmaznia kell a kiváltó okokat, megszüntetésük lehetőségeit és költségeit, a társadalom és az érdekelték állásfoglalását, illetve a módosított célkitűzés tartalmát és/vagy elérésének határidejét, illetve a fennmaradó állapot környezetre gyakorolt hatását.

A felszíni vizek tekintetében a környezeti célkitűzések meghatározása az illetékes KÖVIZIG-ek koordinálásában, a KÖTEVIFE és az NPI szakembereinek, valamint szükség szerint külső szakértőknek a bevonásával történik. A felszín alatti vizek esetében – a már említett sajátos körülmények miatt – az országos központi irányításnak nagy szerepet kell szánni elsősorban a kémiai állapot vonatkozásában.

2008. II. félév A feltárt jelentős vízgazdálkodási kérdések / problémák és megoldandó feladatokról szóló társadalmi vita eredményeinek feldolgozása, a problémák számbavételének véglegesítése

2008. december 22. A környezeti célkitűzések végleges meghatározása

2008. december 22. A vízgyűjtő-gazdálkodási terv(ek) tervezetének nyilvánosságra hozatala

A vízgyűjtő-gazdálkodási tervek (összhangban a 221/2004 (VII. 21.) Kormányrendelettel) az alábbiakat fogják tartalmazni:

- az adott vízgyűjtő / részvízgyűjtő általános leírását (a víztestek térképét, a felszíni víztest típusok referencia viszonyainak leírását, stb.),
- az emberi tevékenység felszíni és a felszín alatti vizek állapotára gyakorolt jelentős terheléseinek és hatásainak összefoglalását (pontoszerű és diffúz szennyezőforrások, vízkivételek, egyéb emberi hatások),
- a védett területek térképét,
- a monitoring hálózatok térképét,
- a monitoring hálózatok eredményeinek bemutatását térképi formában,
- környezeti célkitűzések listáját, valamint meghatározott esetben az eredeti célkitűzés nem teljesíthetőségének részletezését;
- összefoglalást a vízhasználatok gazdasági elemzéséről;
- a környezeti célkitűzések teljesítését célzó intézkedési programot (alapintézkedéseket, és szükség szerinti kiegészítő intézkedéseket),
- egyéb idevonatkozó programok és tervek jegyzékét, azok összefoglalását,
- a közvélemény tájékoztatására és konzultációkra tett intézkedések összefoglalását, eredményeit és az eredményekből következően a tervben végrehajtott változtatásokat;
- felhasznált dokumentumok hozzáférési helyeit (a közvélemény tájékoztatásával, szennyezés-megelőző intézkedésekkel, valamint monitoringgal kapcsolatosan),
- a hatáskörrel rendelkező hatóság megnevezését és adatait.

Az intézkedési program *alapintézkedéseinek* körébe tartoznak az EU-joganyagok által kötelezően előírt intézkedések/programok (az érintett irányelvek listáját tartalmazza a VKI VI. melléklete), valamint az idézett kormányrendelet 5. és 18.§-a szerint felsorolt, a VKI által előírt feladatok megoldására alkalmas intézkedések.

A VKI II. fázis projekt keretében elkészült egy *intézkedési kézikönyv*, amely az összes várható intézkedés fontosabb jellemzőit tartalmazza (a probléma, melynek megoldására alkalmas, hatékonyság, egyéb intézkedésekkel való kapcsolat, a gyakorlati megvalósítás feltételei, szükséges információk, mellyel az intézkedés hatása, illetve a költségei becsülhetők). A fentiekben alapuló tervezést egy *döntéstámogató szoftver* is segíti.

A vízgyűjtő-gazdálkodási terv elkészítéséről a környezetvédelmi és vízügyi miniszter gondoskodik. A VGT-t az ország egész területére, ezen belül a négy részvízgyűjtőre (Duna

közvetlen, a Dráva, a Tisza és a Balaton) egységes tartalommal kell elkészíteni. A terv részletezettsége viszont eltérő lehet, a tervezési szinttől függően.

Mint arról a korábbiakban szó volt az országos szintű tervet a Vízügyi és Környezetvédelmi Központi Igazgatóság, míg a négy részvízgyűjtő szintű tervet a kijelölt négy KÖVIZIG állítja össze.

A 42 tervezési alegység tervét a területileg illetékes KÖVIZIG felelős dolgozza ki az érintett szervezetek közreműködésével. A részvízgyűjtőnként, illetve az alegységek szintjén a tervet összeállító KÖVIZIG-ek listáját az *1. táblázat* tartalmazza.

2009. I. félév A VGT tervezetek társadalmi vitája

2009. II. félév A társadalmi vita eredményeinek feldolgozása, a végleges VGT elfogadása a részvízgyűjtők területi vízgazdálkodási tanácsai által. Az országos terv véglegesítése a négy részvízgyűjtő VGT-je alapján

2009. december 22. A vízgyűjtő-gazdálkodási terv(ek) végleges változatának nyilvánosságra hozatala, kihirdetése miniszteri rendeletben

A vízgyűjtő-gazdálkodási tervezés ütemterve és munkaprogramja a *2. táblázatban* tekinthető át.

1. táblázat A tervezési egységek a koordináló KÖVÍZIG-ekkel

Részvízgyűjtő / tervezési részegység / alegység	Koordináló KÖVÍZIG
1 Duna részvízgyűjtő	ÉDU-KÖVÍZIG, Győr
1-1 Duna jobb part a nyugati országhatár és a Mosoni-Duna torkolata közt	ÉDU-KÖVÍZIG, Győr
1-1-1 Szigetköz	ÉDU-KÖVÍZIG, Győr
1-1-2 Rábca és a Fertő-tó	ÉDU-KÖVÍZIG, Győr
1-1-3 Marcal	ÉDU-KÖVÍZIG, Győr
1-1-4 Rába	NYUDU-KÖVÍZIG, Szombathely
1-2 Duna jobb part a Mosoni-Duna torkolata és a Dömösi Malom-patak torkolata közt	ÉDU-KÖVÍZIG, Győr
1-2-1 Bakony-ér és Concó	ÉDU-KÖVÍZIG, Győr
1-2-2 Általér	ÉDU-KÖVÍZIG, Győr
1-2-3 Gerecse	ÉDU-KÖVÍZIG, Győr
1-3 Kapos	KÖDU-KÖVÍZIG, Székesfehérvár
1-4 Duna jobb part a Tassi-zsiliptól a déli országhatárig	KÖDU-KÖVÍZIG, Székesfehérvár
1-4-1 Észak-Mezőföld és Keleti-Bakony	KÖDU-KÖVÍZIG, Székesfehérvár
1-4-2 Velencei-tó	KÖDU-KÖVÍZIG, Székesfehérvár
1-4-3 Sió	KÖDU-KÖVÍZIG, Székesfehérvár
1-4-4 Alsó-Duna jobb part	DÉDU-KÖVÍZIG, Pécs
1-5 Ipoly	KDV-KÖVÍZIG, Budapest
1-6 Duna jobb part a Dömösi Malom-patak torkolatától Kipostagig és Duna bal part az Ipoly torkolatától a Kvassay-zsilipig	KDV-KÖVÍZIG, Budapest
1-7 Duna bal part a Kvassay-zsiliptól a déli országhatárig	ADU-KÖVÍZIG, Baja
1-7-1 Duna-völgyi főcsatorna	ADU-KÖVÍZIG, Baja
1-7-2 Felső-Bácska	ADU-KÖVÍZIG, Baja
2 Tisza részvízgyűjtő	KÖTI-KÖVÍZIG, Szolnok
2-1 Felső-Tisza	FETI-KÖVÍZIG, Nyíregyháza
2-1-1 Felső-Tisza	FETI-KÖVÍZIG, Nyíregyháza
2-1-2 Szamos-Kraszna	FETI-KÖVÍZIG, Nyíregyháza
2-1-3 Lónyai-főcsatorna	FETI-KÖVÍZIG, Nyíregyháza
2-1-4 Bodrogköz	É-KÖVÍZIG, Miskolc
2-1-5 Tokaj-hegyalja	É-KÖVÍZIG, Miskolc
2-2 Sajó	É-KÖVÍZIG, Miskolc
2-2-1 Hernád, Takta	É-KÖVÍZIG, Miskolc
2-2-2 Sajó a Bódvával	É-KÖVÍZIG, Miskolc
2-3 Tisza jobb part a Sajó és a Zagyva torkolata közt	É-KÖVÍZIG, Miskolc
2-3-1 Bükk és Borsodi-Mezőség	É-KÖVÍZIG, Miskolc
2-3-2 Hevesi-sík	KÖTI-KÖVÍZIG, Szolnok
2-4 Zagyva	KÖTI-KÖVÍZIG, Szolnok
2-4-1 Zagyva	KÖTI-KÖVÍZIG, Szolnok
2-4-2 Tarna	É-KÖVÍZIG, Miskolc
2-5 Tisza jobb part a Zagyva torkolata és a déli országhatár közt	ATI-KÖVÍZIG, Szeged
2-5-1 Nagykőrösi-homokhát	KÖTI-KÖVÍZIG, Szolnok
2-5-2 Alsó-Tisza jobb part	ATI-KÖVÍZIG, Szeged
2-6 Hármaskörös	TI-KÖVÍZIG, Debrecen
2-6-1 Hortobágy-Berettyó	TI-KÖVÍZIG, Debrecen
2-6-2 Hármaskörös	KÖR-KÖVÍZIG, Gyula
2-6-3 Berettyó	TI-KÖVÍZIG, Debrecen
2-6-4 Kettős-Körös	KÖR-KÖVÍZIG, Gyula
2-6-5 Nagykunság	KÖTI-KÖVÍZIG, Szolnok
2-6-6 Sebes-Körös	KÖR-KÖVÍZIG, Gyula
2-7 Tisza bal part a Hármaskörös torkolata és az országhatár közt	ATI-KÖVÍZIG, Szeged
2-7-1 Kurca	ATI-KÖVÍZIG, Szeged
2-7-2 Maros-hordalékkúp	ATI-KÖVÍZIG, Szeged
3 3 Dráva részvízgyűjtő	DÉDU-KÖVÍZIG, Pécs
3-1 Mura	NYUDU-KÖVÍZIG, Szombathely
3-2 Rinya-mente	DÉDU-KÖVÍZIG, Pécs
3-3 Fekete-víz	DÉDU-KÖVÍZIG, Pécs
4 Balaton részvízgyűjtő	KÖDU-KÖVÍZIG, Székesfehérvár
4-1 4-1 Balaton közvetlen	KÖDU-KÖVÍZIG, Székesfehérvár
4-2 4-2 Zala	NYUDU-KÖVÍZIG, Szombathely

Mellékletek

1. melléklet A vonatkozó jogszabályok jegyzéke

A VKI hazai jogrendbe illesztésével kapcsolatos jogszabályok

A VKI hazai jogrendbe illesztését az alábbi jogszabályok megalkotása jelentette:

- 2003. évi CXX. törvény egyes törvények környezetvédelemmel kapcsolatos rendelkezéseinek módosításáról (*A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény módosítása, A vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény módosítása, A hulladékgazdálkodásról szóló 2000. évi XLIII. törvény módosítása, A köziratokról, közlevéltárakról és a magánlevéltári anyag védelméről szóló 1995. évi LXVI. törvény módosítása*)
- 219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet a felszín alatti vizek védelméről,
- 220/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet a felszíni vizek minősége védelmének szabályairól,
- 221/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet a vízgyűjtő-gazdálkodás egyes szabályairól,
- 30/2004. (XII. 30.) KvVM rendelet a felszín alatti vizek vizsgálatának egyes szabályairól,
- 31/2004. (XII. 30.) KvVM rendelet a felszíni vizek megfigyelésének és állapotértékelésének egyes szabályairól.

Egyéb vonatkozó jogszabályok

- 74/2000. (V.31.) Korm. rendelet a Duna védelmére és fenntartható használatára irányuló együttműködésről szóló, 1994. június 29-én, Szófiában létrehozott Egyezmény kihirdetéséről,
- 40/2006.(X.6.) KvVM rendelet A felszíni vizeket szennyező egyes veszélyes anyagok környezetminőségi határértékeiről és azok alkalmazásáról.

2. melléklet A VKI fontosabb határidői (minden év december 22.)

- 2000** Hatálybalépés
- 2003** A VKI átültetése a nemzeti jogrendbe. Vízgyűjtőkerületek azonosítása és a hatáskörrel rendelkező hatóság kijelölése
- 2004** A vízgyűjtők jellemzése, a vizeket érő hatások elemzése, a vízhasználatok gazdasági elemzése, a védett területek listája
- 2006** Monitoringhálózat létrehozása és monitoringprogramok beindítása
A nyilvánosság bevonása (legkésőbb)
- 2007** Jelentős vízgazdálkodási problémák azonosítása
- 2008** A vízgyűjtő-gazdálkodási terv első változatának bemutatása

- 2009** A vízgyűjtő-gazdálkodási terv véglegesítése, benne intézkedési program
- 2010** A költség visszatérülés és a szennyező fizet elvét tekintetbe vevő, a vízkészletek hatékony használatát biztosító árpolitika alkalmazása
- 2012** Az intézkedési program végrehajtásának megkezdése
- 2015** A környezeti célok elérése

2010 - 2015

- Az intézkedések gyakorlatba való átültetése
 - o 2010– 2012: az alapintézkedések programjának folytatása, szükség szerinti módosítása, valamint a kiegészítő intézkedések programjának beindítása
 - o 2010-2015: az intézkedések gyakorlati megvalósítása, a környezeti célkitűzések elérése
- a környezeti célkitűzések elérésének monitorozása

2013 - 2015

- a vízgyűjtő-gazdálkodási terv felülvizsgálata (víztestek állapota, környezeti célkitűzések, intézkedési programok, monitoring)

2015 után

- a vízgyűjtő-gazdálkodási tervek felülvizsgálata 6 évente
- a célok elérésének lehetséges meghosszabbított határideje (kétszer 6 évi meghosszabbítás után) 2027

3. melléklet A Duna vízgyűjtőkerület VGT programja

A Duna Védelmi Egyezmény Nemzetközi Bizottsága (ICPDR) keretén belül 2005-ben készült el a Duna-völgyi Vízgyűjtő-gazdálkodási Terv stratégiai dokumentuma, valamint a 2005-2010 évekre vonatkozó részletes feladatokat tartalmazó ütemterv (road map). Az ütemtervnek része a társadalmi részvétel operatív munkaterve is. (Ezen dokumentumok a www.icpdr.org honlapon találhatóak meg angolul). Az ütemtervet évente kell felfrissíteni ill. módosítani, vagyis egy élő dokumentum. A feladatok végrehajtásában az ICPDR szakértői csoportjai (Vízgyűjtő-gazdálkodási szakértői csoport, Monitoring és Értékelés; Terhelések és Intézkedések; Árvízvédelem; Térinformatikai; és Társadalmi Részvétel) vesznek részt.

A Duna-völgyi szintű vízgyűjtő-gazdálkodási terv (továbbiakban DVGT) a stratégiai dokumentum szerint négy fázisból áll:

- első fázis: a vízgyűjtőkerület definíciója és lehatárolása, a koordináció mechanizmusának és intézményi hátterének kialakítása (2003-ig)
- második fázis: a vízgyűjtő jellemzőinek elemzése, az emberi tevékenység környezeti hatásai és a vízhasználatok gazdasági elemzése, a védett területek regisztere (2004-ig)
- harmadik fázis: monitoring programok és hálózatok fejlesztése (2006-ig)
- negyedik fázis: vízgyűjtő-gazdálkodási terv kidolgozása a vonatkozó intézkedési programmal együtt, társadalmi részvétel (2009-ig)

Az első két fázis eredményeként készült két, az Európai Bizottságnak megküldött jelentés. Ezek foglalkoztak a Duna folyó mellett a 4 000 km²-nél nagyobb vízgyűjtőjű vízfolyásokkal és felszín alatti víztestekkel, illetve a felszín alatti víztesten osztozó országok által fontosnak tartott ennél kisebbekkel, továbbá a 100 km²-nél nagyobb felületű tavakkal, a fontosabb csatornákkal valamint az átmeneti és a parti tengervizekkel is.

A stratégiai dokumentum az alábbi három koordinációs szintet fogalmazta meg a Duna-vízgyűjtőjén:

Szint	Koordináló/ illetékes hatóság
1) Duna vízgyűjtőkerület	ICPDR koordinál, de nem illetékes hatóságként
2) kétoldalú határvízi/többoldalú együttműködés	adott országok kétoldalú/többoldalú együttműködése alapján
3) nemzeti	kijelölt hatóságok

A DVGT felépítésében megkülönbözteti a részegységeket, a részvízgyűjtőket és a Duna-vízgyűjtőkerületet. Jelenleg a vízgyűjtőkerületen belül az alábbi részvízgyűjtőkre tervezik vízgyűjtő-gazdálkodási tervek készítését.

Rész-vízgyűjtő és érintett ország	Koordinációs platform
<i>Tisza vízgyűjtő</i> Szlovákia, Ukrajna, Románia, Magyarország és Szerbia	Tisza Együttműködési Megállapodás
<i>Száva vízgyűjtő</i> Szlovénia, Horvátország, Bosznia és Hercegovina és Szerbia	Száva Vízgyűjtő Bizottság
<i>Prut vízgyűjtő</i> Románia, Moldova és Ukrajna	Háromoldalú kooperáció
<i>Duna Delta</i> Románia és Ukrajna	Kétoldalú kooperáció

Valamennyi nemzeti VGT és rész-vízgyűjtő terv felsorolásra kerül a DVGT-ben. A DVGT alapjául a második jelentésben megjelölt alábbi négy jelentős vízgazdálkodási kérdés szolgál:

- szervesanyag-terhelés,
- tápanyagterhelés,
- veszélyes anyagok,
- hidromorfológiai befolyásoltság.

Az ütemterv szöveges része és a vonatkozó munkaterv tartalmazza valamennyi, a DVGT-hez szükséges feladatot, azok határidejét, a végrehajtásáért felelős és a közreműködő munkacsoportok megnevezését. Jelenleg a munkaterv az alábbi négy fő feladat-csoporttal kapcsolatos teendőket sorolja fel:

- Monitoring hálózatok és programok
- Intézkedési program illetve programok
- Vízgyűjtő-gazdálkodási terv részeinek összeállítása

- Környezetvédelmi célkitűzések és mentességek

A 2005-2010 közötti időszak fontosabb lépései az ütemterv szerint a Duna-völgyi szintű vízgyűjtő-gazdálkodási terv elkészítéséhez:

2006

- jelentős vízgazdálkodási kérdésekre vonatkozó vízgyűjtő szintű útmutatók előkészítése, tematikus munkaértekezletek
- monitoring programok kifejlesztése és a jelentés előkészítése
- az ütemterv nyilvánosságra hozatala

2007

- monitoring Jelentés megküldése az Európai Bizottságnak
- scenáriók kidolgozása a négy jelentős vízgazdálkodási kérdésre
- jelentős vízgazdálkodási kérdések nyilvánosságra hozatala (DVGT és Intézkedési Programok felépítésének első áttekintő tervezete)
- a gazdasági vonatkozású feladatok, környezetvédelmi célkitűzésekkel kapcsolatos munkák elindítása és az interkalibrációs feladatok

2008

- a DVGT tervezetének társadalmi konzultációra való előkészítése az intézkedési programmal együtt az év végéig
- a 2004. évi Jelentés eredményeinek szükség szerinti felfrissítése

2009

- társadalmi konzultáció (pl. Interneten; érdekeltek konferenciája)
- a DVGT beterjesztése (Intézkedési Programmal együtt) az ICPDR Miniszteri Ülésére

2010

- DGTV jelentés az EU Bizottságának
- a közvélemény tájékoztatása

Rövidítésjegyzék

DGVT – Duna-völgyi szintű vízgyűjtő-gazdálkodási terv

ECOSURV – Ecological Survey of the Surface Waters in Hungary (a magyarországi felszíni vizek ökológiai állapotfelmérése, PHARE projekt, 2004-2005)

ICPDR – International Commission for the Protection of the Danube River (a Duna Védelmi Egyezmény Nemzetközi Bizottsága)

KÖTEVIFE – Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség

KÖVIZIG – Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság

KvVM – Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium

MÁFI – Magyar Állami Földtani Intézet

MTA – Magyar Tudományos Akadémia

NFÜ – Nemzeti Fejlesztési Ügynökség

NPI – Nemzeti Park Igazgatóság

OVGT – Országos Vízyűjtő-gazdálkodási Terv
OVT – Országos Vízgazdálkodási Tanács
ÖTM – Önkormányzati és Területfejlesztési Minisztérium
TVT – Területi Vízgazdálkodási Tanács
VGT – Vízyűjtő-gazdálkodási Terv
VITUKI – Környezetvédelmi és Vízgazdálkodási Kutató Intézet Kht.
VKI – Víz Keretirányelv
VKK – Vízügyi Központ és Közgyűjtemények (2007. március 31. után VKKI)
VKKI – Vízügyi és Környezetvédelmi Központi Igazgatóság (2007. április 1-től)
VKSKTB – Víz Keretirányelv Stratégiai Koordinációs Tárcaközi Bizottság
VTOSZ – Vízgazdálkodási Társulatok Országos Szövetsége

További információk, kapcsolódó linkek:

Magyar nyelvű honlapok

www.kvvm.hu
www.euvki.hu
www.vizugy.hu
www.duna-nap.hu
www.ovf.hu
www.vizeink.hu
www.vkiprojekt.hu

Külföldi honlapok

www.icpdr.org
www.ec.europa.eu/environment/water/water-framework/index_en.html
www.danubeday.org